

verktygsladanhbg.se

Droganalys av Helsingborgs avloppsvatten 2021–2025

Foto: Helsingborgs stad - Mediebanken

Sammanställt av: Stefan Åberg Socialförvaltningen, ANDTS-samordnaren
(alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar)

Inledning

Helsingborg arbetar aktivt för att få bättre kunskap om vilka narkotikatrender som finns i staden. Ett sätt att göra detta är att analysera rester av narkotika i avloppsvattnet. Metoden har använts sedan 2021 och kommer att fortsätta även framöver.

Rapporten understryker att mätningar av avloppsvatten endast ger en ögonblicksbild och att resultaten måste tolkas med försiktighet. Vissa substanser, till exempel amfetaminpreparat, förekommer också i läkemedel. Flera osäkerhetsfaktorer kan påverka beräkningarna, och mer långtgående slutsatser kräver regelbundna mätningar över längre tid.

Undersökningar av avloppsvatten används av flera kommuner för att följa narkotikautvecklingen. Det finns dock inte någon samlad nationell bild. Regeringen har gett Folkhälsomyndigheten i uppdrag att föreslå hur ett nationellt system för analys av narkotika i avloppsvatten kan utformas, genomföras och utvärderas. Uppdraget ska redovisas i mars 2026.

Helsingborg utför olika enkäter, för statistik och intervjuar olika professioner för att få en lägesbild av narkotikasituationen. Att analysera avloppsvatten är ett komplement till detta.

ANDTS-samordnaren i Helsingborg arbetar förebyggande med alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar. Samordnaren ansvarar för planering, genomförande och sammanställning av resultaten. Arbetet sker i samverkan med Länsstyrelsen och andra skånska kommuner.

Nordvästra Skånes Vatten och Avlopp ([NSVA](#)) ansvarar för provtagningen. Forskningsinstitutet Research Institutes of Sweden ([RISE](#)) analyserar proverna. Rapporten [Narkotikatrenderna i Helsingborg 2025](#) är en kort rapport från ett antal olika variabler.

Syftet

Detta är ett komplettera till andra mätmetoder som utförs i Helsingborg för att få en bättre bild av narkotikatrenderna.

Metoden

Att analysera avloppsvatten för narkotika är en metod som används i många kommuner. När en person använder narkotika bryts ämnena ner i kroppen. Vissa delar omvandlas till så kallade metaboliter, som sedan lämnar kroppen via urinen och hamnar i avloppsvattnet.

Genom att mäta dessa ämnen i vattnet kan forskare uppskatta både mängden och typen av narkotika som har använts.

Arbetet följer riktlinjer från European Union Drugs Agency ([EUDA](#)), vilket gör resultaten mer tillförlitligt. Resultaten redovisas i enheten mikrogram per kubikmeter vatten ($\mu\text{g}/\text{m}^3$). Det visar hur mycket narkotika rester som finns i avloppsvattnet i Helsingborg.

Provtagningens tillvägagångsätt

När provtagning ska utföras, då kontaktar ANDTS-samordnaren reningsverket NSVA. Provtagningen genomförs enligt instruktioner från RISE och sker i flera steg:

- Proverna samlas in under ett helt dygn från det vatten som kommer in till reningsverket.
- Ett så kallat flödesproportionellt prov inhämtas. Det betyder att mängden vatten som samlas in anpassas efter hur mycket som rinner genom reningsverket. Vattnet samlas i en behållare som rymmer 1 liter.
- Efter insamlingen fryses proverna i -20°C , därefter skickas detta till RISE för analys. Ett extra prov sparas som reserv, ifall något skulle gå fel.
- RISE analyserar hur mycket narkotiska ämnen som finns i proverna. Det handlar om att mäta koncentrationen av olika drogresten.

Resultatet multiplicerar med vattenkoncentrationen som har passerat reningsverket under provtagningsdygnet. Därefter justeras resultatet:

- För att ta hänsyn till hur kroppen bryter ner olika droger (så kallade metaboliter).
- För att anpassa siffrorna till hur många som är anslutna till reningsverket – cirka 150 000 personer i Helsingborg.

Vilka droger mäts?

När prover från avloppsvattnet analyseras går det att se hur mycket narkotika som har använts. Resultaten visar hur många milligram (mg) av varje drog som har använts per 1 000 invånare under ett dygn.

I Helsingborg redovisas följande droger: Cannabis, kokain, tramadol, amfetamin/metamfetamin, MDMA (ecstasy) och ketamin.

Narkotikapreparaten cannabis, kokain och tramadol mäts både själva drogen och dess nedbrytningsprodukter, även kallad metaboliter. Metaboliter är ämnen som bildas när kroppen bryter ner droger.

Drogerna cannabis, kokain och amfetamin redovisar RISE dessutom resultaten som antal doser per 1 000 invånare under 24 timmar. Det gör det lättare att förstå hur utbredd användningen kan vara. Drogerna MDMA, ketamin och amfetamin mäts endast själva drogen.

RISE analyserar även narkotikapreparaten heroin, men dessa redovisas inte i rapporten på grund av halter är mycket låga och spåren från dessa ämnen försvinner snabbt från kroppen, vilket gör resultaten mindre tillförlitliga.

När genomförs provtagningarna

Mellan åren 2021 och 2025 har Helsingborg genomfört totalt 20 provtagningar, vilket innebär fyra mätningar per år. Fler mätningar som utförs, desto tillförlitligare resultat. Provtagning strategin:

- Hälften av proverna utförs på vardagar och hälften på helgen. Detta genomförs på våren och hösten. Detta görs för att kunna se om narkotikabruket skiljer sig åt beroende på tidpunkt.
- Provtagningstillfällena är ungefär vid samma tid varje år, vilket gör det lättare att jämföra resultaten mellan åren.
- Ett av provtillfällena genomförs under påskhelgen, skiljer högtider sig jämfört med andra perioder.
- Varje års provresultat sammanställs till ett värde för lättare få en överblick över narkotikatrenderna.

Enligt RISE är Helsingborgshalterna på samma nivåer som liknande storlek på antal kommuninvånare. Provtagningstillfällena har utförts:

- 2021: 3 april, 14 maj, 31 oktober, 10 november
- 2022: 16 april, 27 april, 30 oktober, 9 november
- 2023: 8 april, 19 april, 28 oktober, 10 november
- 2024: 30 mars, 10 april, 26 oktober, 6 november
- 2025: 2 april, 12 april, 25 oktober, 9 november

Hur bedöms narkotikaanvändningen?

För att uppskatta hur mycket narkotika som används i samhället används en beräkningsmetod som EUDA (European Union Drugs Agency) har tagits fram.

Metoden tar hänsyn till att människor använder olika mycket narkotika och att samma drog kan ha olika styrka. Därför finns det alltid en viss osäkerhet i resultaten. RISE bygger sin analys på flera antaganden. Det kan till exempel handla om hur stor en normaldos är och hur ren eller stark en viss drog brukar vara.

Alla polisområden i Sverige rapporterar in gatupriser på narkotika, det vill säga priset för köp av mindre mängder. Dessa uppgifter sammanställs av CAN (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysningen) [Narkotikautvecklingen i Sverige 1988 - 2024](#). Gatupriset är oftast cirka tre gånger högre än priset vid köp av större mängder (grossistpris).

Under de senaste åren har narkotikapriserna sjunkit, framför allt i större städer, även priserna i södra Sverige. Realpriserna i Sverige 2024:

- Cannabis (hasch): cirka 100 kr per gram
- Cannabis (marijuana): cirka 120 kr per gram
- Amfetamin: cirka 200 kr per gram
- Kokain: cirka 1 000 kr per gram
- Ecstasy: cirka 100 kr per tablett

Fördelar och nackdelar med metoden

Det finns fördelar och nackdelar med metoden att analysera avloppsvatten för att uppskatta hur mycket narkotika som används.

Fördelar med metoden

- Metoden visar hur mycket narkotika som faktiskt används i Helsingborg under en viss tidsperiod. Genom att göra mätningar regelbundet går det att följa förändringar och trender över tid.
- Ingen behöver svara på frågor eller lämna sitt samtycke. Proverna görs anonymt från avloppsvattnet, vilket gör metoden etisk och skyddar den personliga integriteten. Dessutom är metoden kostnadseffektiv och kräver mindre resurser än många andra metoder för att kunna få en överblick över narkotikatrenderna.

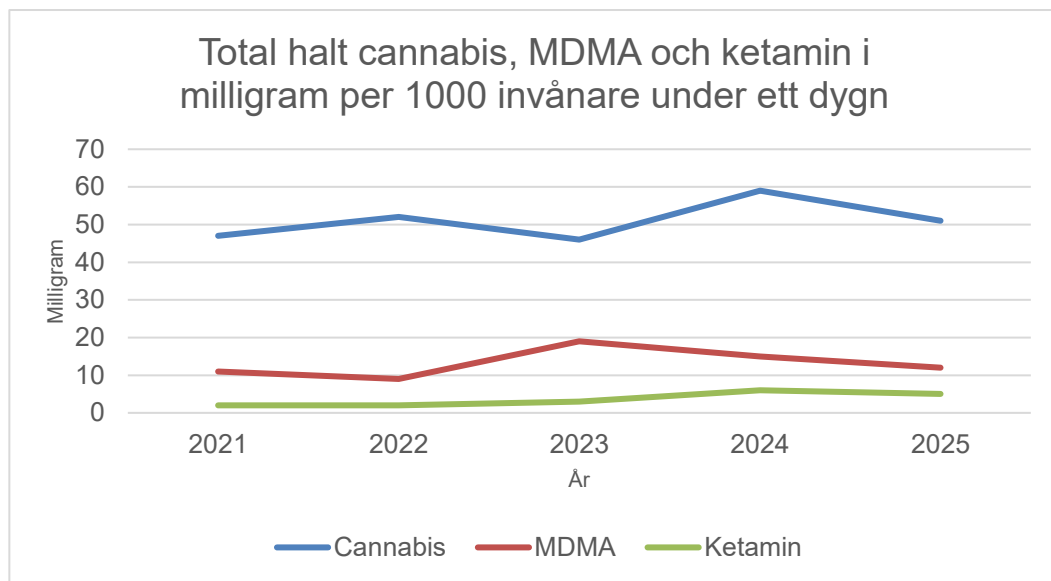
Nackdelar med metoden

- Resultaten kan påverkas av olika osäkerhetsfaktorer, exempelvis hur mycket vatten som passerar avloppssystemet, väderförhållanden samt hur proverna hanteras och förvaras.

- Metoden kan inte påvisa vilka individer som har använt narkotikan eller var invånare, pendlaren eller turisten bor. Mätningarna visar endast den totala mängden narkotika, det är en ögonblicksbild, användningen kan variera från dag till dag.

Vilka narkotikatrenderna är det

Diagrammet visar genomsnitt hur mycket cannabis, MDMA och ketamin som användes i Helsingborg per 1000 invånare under ett dygn mellan åren 2021 och 2025. Mängden anges i milligram (mg). Under varje år genomförs fyra provtagningar vilket skapar ett medelvärde för året.

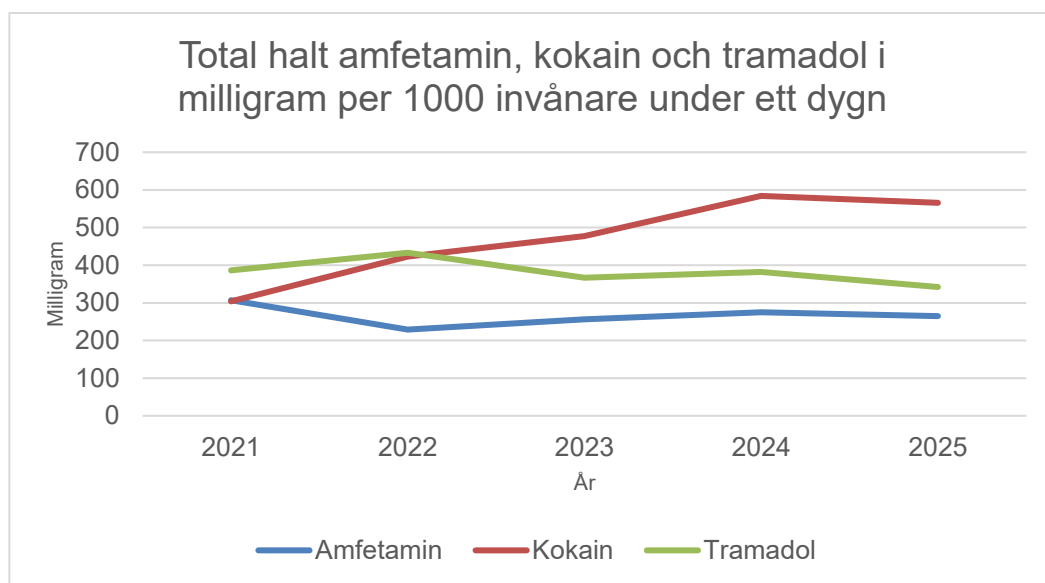

Cannabis (blå linje): Halterna har minskat från föregående år från 59 till 51. De senaste fem åren som metoden har utförts i Helsingborg, har värdena varit relativt stabila. Cannabis används lika mycket under alla veckodagar.

MDMA (röd linje): Mellan 2022 och 2023 dubblerades värdena från 9 till 19. Åren därpå har halterna minskat och är nu på samma nivåer som 2021. Halterna är tre gånger så höga på helgen, jämfört med vardagen.

Ketamin (grön linje): Halterna var stabil fram till 2023, året därpå dubblerades värdena, men sjönk detta år med en procentenhet. De första mättillfällena var ketamin resultaten högre på helgen men de två senaste åren visar värdena lika alla veckodagar.

Diagrammet nertill visar genomsnitt hur mycket amfetamin, kokain och tramadol som användes i Helsingborg per 1000 invånare under ett dygn mellan åren 2021 och 2025. Mängden anges i milligram (mg). Under varje år genomförs fyra provtagningar vilket skapar ett medelvärde.

Amfetamin (blå linje): Provhalterna minskade 2021 från 307 till 229 året därpå. 2023 ökade halterna succesivt fram till 2024, därefter sjönk värdena i år till 265. Årets mätning visar högre halter på helgen men åren 2022 fram till 2024 var det högre på vardagarna. Relativt stabila värden har det varit under dessa fem åren.

Kokain (Röd linje): Årsmätningarna har stadigt ökat från 2021 fram till 2024. Årets vardagshalter sjönk medan helghalterna fortsatte att öka på helgen. Årsvärdet visar en stabilisering, med en liten minskning. Drogen används mer på helgen än vardagar.

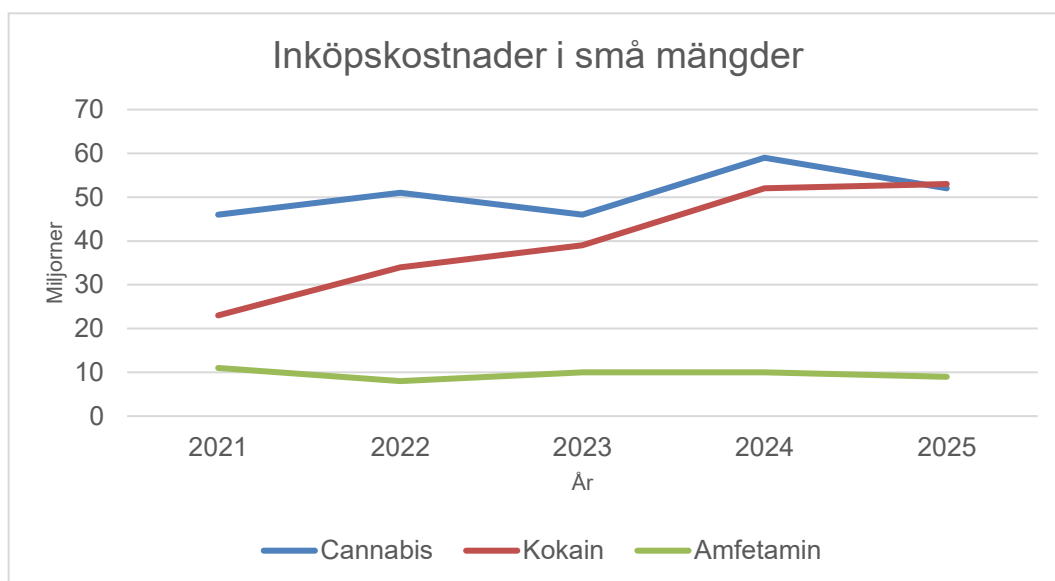
Tramadol (grön linje): Årets halter visar liten minskning jämfört med 2024. Dessa fem år som provtagningar har utförts, har varit ganska stabila värden, lite minskning med åren. Preparaten brukas snarlikt lika under alla veckodagar. Enligt E-hälsomyndigheten har utskrivningen av tramadol halverats i Helsingborg och i Skåne de senaste fem åren.

Hur stor är narkotikainköpen

Med hjälp av RISE beräkningsmetod (visar hur mycket narkotika som används, antal doser) samt CAN uppgifter om gatupriset (vad drogerna kostar i små mängder) går det att räkna ut ungefär hur mycket narkotikapreparaten cannabis, kokain och amfetamin som köparna har betalat för produkterna.

Diagrammet nertill visar hur den totala kostnaden för cannabis, kokain och amfetamin har förändrats mellan 2021 och 2025. Kostnaden mäts i miljoner kronor per år och upptagningsområdet är Helsingborg där uträkningen bygger på folkmängden 150 000 invånare.

Beräkningarna är baserade på mängden ren narkotika. Det är viktigt att komma ihåg att narkotikan ofta är utblandad med andra ingredienser. Detta innebär troligtvis att den faktiska mängden som säljs i små partier är större än vad som anges här.

Cannabis (blå linje): I Helsingborg köptes cannabis i små mängder för 46 miljoner kronor år 2021 och var relativt stabilt fram till 2023. Året därpå steg det till 59 miljoner medan värdet sjönk 2025 till 52 miljoner.

Kokain (röd linje): Kokaininköpen har ökat stegvis med åren från 23 miljoner 2021 till 53 miljoner 2025. Detta innebär att köparna lägger mer än dubbelt så mycket pengar idag på drogen än för några år sedan.

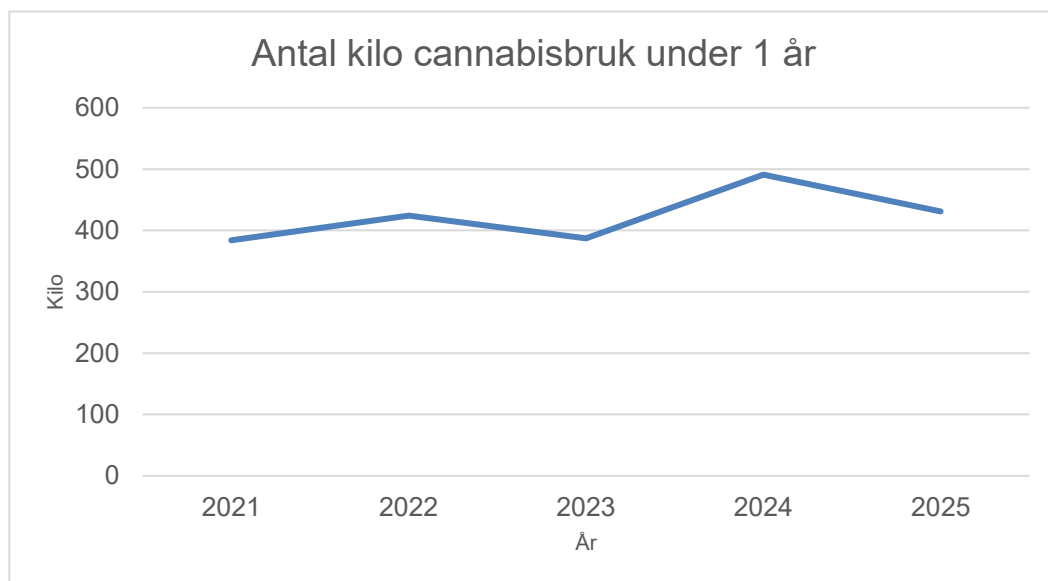
Amfetamin (grön linje): Inköp i små mängder av amfetamin har legat relativt på en stabil nivå mellan 2021 och 2025. I år köptes amfetamin för 9 miljoner kronor, liten minskning jämfört med förra året.

Den sammanlagda kostnaden för konsumenten som köpte dessa narkotikapreparat i små mängder var 80 miljoner 2021, ökade till 121 miljoner 2024, i år sjönk det till 114 miljoner. Den största skillnaden för dessa fem åren är att kokaininköpen har ökat kraftigt. Idag omsätter kokainet lika mycket som cannabis i kronor. Det är bra att ha i åtanke att försäljningspriset för narkotikan kan variera med åren, vilket kan påverka resultaten. Även har vissa preparat blivit renare och starkare.

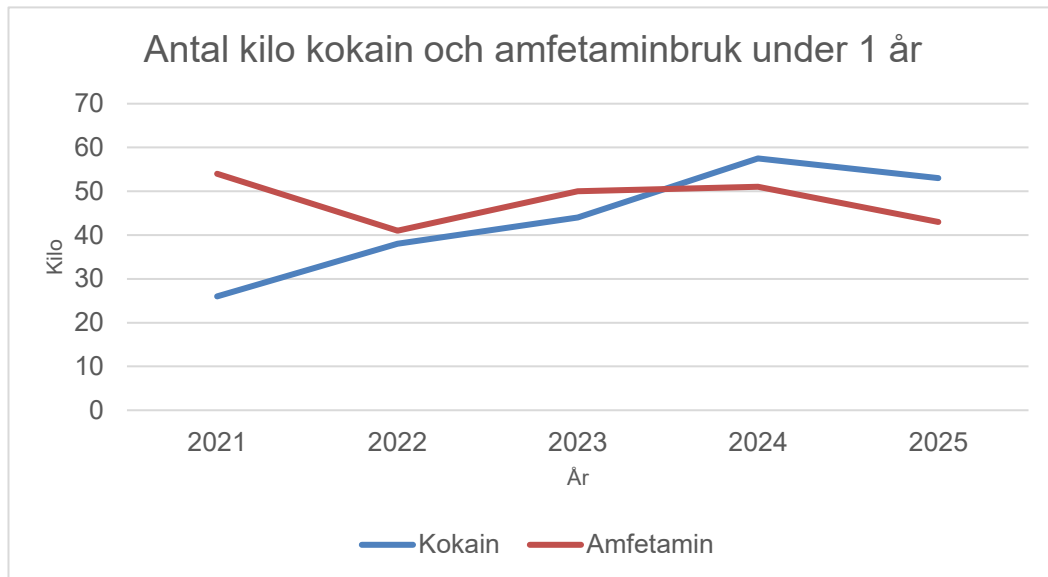
Hur många kilo narkotika används under ett år

Nedanstående diagram visar hur många kilo ren cannabis, amfetamin och kokain som har använts under 2021 till 2025 i Helsingborg.

Narkotikapreparaten bryts ner till metaboliter, vilket gör det vattenlösligt för att därefter utsöndras via urinen, vilket gör resultatet mer tillförlitligt. Ofta förekommer det att olika narkotikaprodukter är utblandat med något, vilket skulle ge högre staplar i diagrammet.

Under 2021 konsumerades 384 kilo ren cannabis, åren därpå har det varierat med ökning respektive minskning. Under 2025 brukades 431 kilo vilket är 60 kilo mindre än förra året.

Kokain (blå linje): Under 2021 förbrukades 26 kilo ren kokain, därefter har det ökat varje år fram till 2024, då det var 57,5 kilo. Detta år skedde en liten minskning till 53 kilo. Amfetamin (röd linje): 2021 förbrukades 54 kilo ren amfetamin, året efter minskade värdena men ökade de två åren därpå. Under 2025 sjönk det igen, till 43 kilo.

Sammanfattning av resultaten 2021–2025

Här är en översikt över hur mycket olika narkotikapreparat som används i Helsingborg och hur trenderna har sett ut under de senaste åren:

Cannabis

- Den vanligaste narkotikapreparaten som används.
- Drogen används jämnt under alla veckodagar.
- Vart annat år har det ökat, respektive minskat.
- I år har cirka 430 kilo cannabis använts, minskning från 2024.
- Värdet uppskattas till cirka 52 miljoner, minskning från 2024.
- Cannabishalterna minskade detta år, jämfört med 2024.

Kokain

- Användningen har ökat kraftigt fram till 2024.
- Under 2025 sjönk årets totalhalt, men helghalten fortsatte öka.
- Preparaten används mest på helgen.
- Under året användes cirka 53 kilo kokain, 2024 var det 58 kg.
- Detta motsvarar ett värde på cirka 53 miljoner kronor.

Amfetamin

- Bruket har ökat succesivt fram till 2024, värdena sjönk detta år.
- På dessa fem år har det varit relativt stabila värden.
- Drogen används lika ofta alla veckodagar.
- Totalt används cirka 43 kilo amfetamin 2025, 51 kilo 2024.
- Detta motsvarar omkring 9 miljoner kronor.

Tramadol

- Mestadels används tramadol lika mycket på vardag som helg.
- Mängden har varit relativt stabil sedan 2021.
- Årets mätning är lite lägre än förgående år.

MDMA (Ecstasy)

- Drogen är betydligt vanligast att använda på helgen.
- Halterna ökade markant 2023, därefter har värdena minskat.
- Året mätningar är lägre än förgående år.

Ketamin

- Halterna var stabila fram till 2023, därefter rejäl ökning.
- Två senaste åren har varit relativt stabila värden.
- Används lika ofta alla veckodagar.